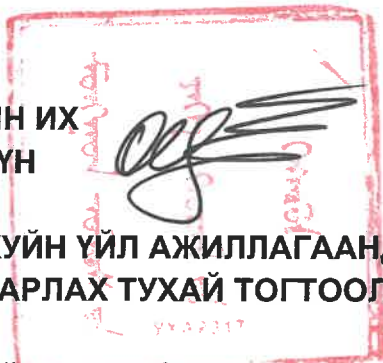

БАТЛАВ.

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ
ХУРЛЫН ГИШҮҮН**

О.ЦОГТГЭРЭЛ

**АЖ АХУЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОХ ТӨРИЙН ОРОЛЦООГ
ХЯЗГААРЛАХ ТУХАЙ ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ**

Нэг. Хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлага

1.1 Хууль зүйн үндэслэл

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 5 дугаар зүйлийн нэгдүгээр хэсэгт “Монгол Улс дэлхийн эдийн засгийн хөгжлийн түгээмэл хандлага, өөрийн орны өвөрмөц онцлогт нийцсэн олон хэвшил бүхий эдийн засагтай байна” гэж, хоёрдугаар хэсэгт “Төр нь нийтийн болон хувийн өмчийн аливаа хэлбэрийг хүлээн зөвшөөрч, өмчлөгчийн эрхийг хуулиар хамгаална” гэж тусгасан.

2021 оны 12 сарын 30-ны өдөр Монгол Улсын Их Хурлаас баталсан “Шинэ Сэргэлтийн бодлого батлах тухай” тогтоолын нэгдүгээр хавсралт “Шинэ Сэргэлтийн Бодлого”-ын 6.4-д “Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн үр ашиг, засаглалыг сайжруулж, олон нийтийн шууд хяналтад оруулах ажлыг зохион байгуулна” гэж, уг баримт бичгийн хоёрдугаар хавсралт “Шинэ Сэргэлтийн Бодогыг хэрэгжүүлэх эхний үе шатны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 6.4.5-д “Төр хувийн хэвшилтэй өрсөлдөж үйл ажиллагаа эрхлэхгүй, зөвхөн стратегийн ач холбогдол бүхий салбарт, эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх чухал ач холбогдолтой томоохон төслийг хэрэгжүүлэх зорилгоор, мөн төрөөс үнэ тарифын зохицуулалт хийдэг, хувийн салбар дангаараа эрхлэх боломжгүй, нийтийн ашиг сонирхлын үүднээс зайлшгүй эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэлд компани байгуулдаг байх, бизнесийн үйл ажиллагааны удирдлагад хөндлөнгөөс оролцох, нөлөөлөх байдлыг хязгаарлаж, бизнесийн шийдвэр нь улс төрийн нөлөөллөөс ангид байх, төрийн өмчит хуулийн этгээдийн засаглалыг сайжруулж, нээлттэй хувьцаат компани болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх” гэж зааж өгсөн байна.

1.2 Практик шаардлага

Бид хувийн өмчийг эрхэмлэсэн, олон хэвшил бүхий эдийн засагтай улс байх нийгмийн гэрээг 1992 онд батлагдсан Шинэ Үндсэн Хуулиндаа суулгаж өгсөн. Ингэснээр төрийн зохицуулах болон өмчлөлийн бодлого салангид байх олон улсын нийтлэг зарчим руу шилжсэн. Гэвч эдийн засгийг зохицуулах чиг үүрэг бүхий төрийн байгууллагаад харьяандаа аж ахуйн шинжтэй үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгжүүдийг олноор үүсгэн байгуулах явдал хавтгайрлаа. Үндэсний статистикийн газрын мэдээлж байгаагаар Бизнес регистирт бүртгэлтэй төрийн болон орон нутгийн өмчийн хуулийн этгээдийн тоо 2013 онд 4,532 байсан бол 2021 онд 5,407 болж өссөн. Түүнийг нарийвчилбал 2013 оны байдлаар ТӨҮГ, ОНӨҮГ-ийн тоо 261 байсан бол 2021 онд 406 болж, төсвийн байгууллага 3,929 байсан нь 4,789 болж өсчээ.

Ингэж хувийн хэвшлийн гүйцэтгэх бүрэн боломжтой ажил, үйлчилгээг явуулахаар төрийн зүгээс аж ахуйн үйл ажиллагаа явуулах хуулийн этгээдийг үүсгэн

байгуулж буй нь өөртөө илт давуу байдлыг бий болгон дангаар гүйцэтгэх, өрсөлдөөний тэгш байдлыг үүсгэх зүй бус үр дагавруудтай.

Гэвч эдгээр төрийн өмчит үйлдвэрийн газар, компаниудын дийлэнх олонхи нь алдагдалтай ажиллаж буй бөгөөд энэ нь эргээд улсын төсөвт дарамт үзүүлж байна. Эдгээр үндэслэл, шаардлагын улмаас аж ахуйн үйл ажиллагаанд оролцох төрийн оролцоог хязгаарлах тухай хуулийн төслийг боловсруулж байна.

Хоёр. Хуулийн төслийн зорилго, ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Энэхүү төсөл нь тогтоол хэлбэрээр гарах бөгөөд дараах зүйлсийг зааж өгнө.

1. Дараагийн парламент бүрдтэл төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар, компанийг байгуулахыг хязгаарлах, байгуулах зайлшгүй гарвал зөрүүлээд хувьчлах гарцыг гарган тооны дээд хязгаарыг зааж өгөх
2. Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн үр ашгийг дээшлүүлэх, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, бодлогын баримт бичгийг боловсруулан Улсын Их Хурлаар батлуулахыг Засгийн Газарт даалгах

Гурав. Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар

Хуулийн төсөл батлагдсанаар төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компани, төрийн өмчит үйлдвэрийн газрыг байгуулах явдал хумигдаж, байгуулах зайлшгүй тохиолдол үүссэн нөхцөлд зөрүүлэн бууруулах шаардлага бүхий тооны хязгаарыг төв

Дөрөв. Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуультай хэрхэн уялдах талаар

Энэхүү хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хууль тогтоомжтой нийцэх бөгөөд Засгийн Газрын санаачилгаар Улсын Их Хурлаас батлагдсан “Шинэ Сэргэлтийн Бодлого”-ын үзэл баримтлал, зорилготой яв цав нийцэж буй билээ.

ХУУЛЬ САНААЧЛАГЧ

--o0o--